N. 62.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 5 Sierpnia. V. S. ROKU 1806.

ROSSYA.

S. PETERSBURG VS. 27 Lipca. Leibgwardyi Siemionowskiey Kapitan Własow otrzymał stopień aktualnego Kammerhera. Do twierdzy Troickiey Kirgizowie i Bucharcowie, d. 2 Czerwca przyprowadzili z Bucharyi 606 wielbłądów obciążonych 1212 pakami towarów. Do Cronstadzkiego portu d. 14 lipca zawinoł okręt Newa, który d. 26 lipca r. 1803 wyszedłszy pod żagle, w 3 letnim przeciągu świat okrążył szczęśliwie, pod kommendą Kapitana Porucznika Lisańskiego.

TURCYA.

BELGRAD 19 lipca. Sabacz nie tylko przez Serwianów dobyty nie iest, ale też obleżonym być przestał. Długiego doznaiąc odporu, nie raz pobici na przeprawie, Bośniacy Turcy nakoniec w liczbie 4 t przeszli prawie bez przeszkody rzekę Drawę; lud Chrześciański twierdzę opasuiący opuszcza swoie stanowiska, Muzułmani zmocniwszy załogę, iak się zdaie, grożą woysku Belgrad dobywaiącemu. Tak wielką i nagłą w rzeczach odmianę Serwianie przypisuią zdradzie, zwyczaiem dawnym ludzi nieszczęśliwych, mieniąc, że niektórzy ich ziomkowie, naybardziey obywatele Maczowy, walczyć nie chcąc za oyczyznę, a względy nieprzyiacioł iednaiąc dla siebie, poddali się bez odporu. Nadto ieden z Namiestników Czernego Jakob, chociaż miał liczne woysko nad Drawą, i mógł zabronić przeprawy, otworzył Turkom drogę do Serwii; sam iednak nie przeszedł do ich obozu, lecz poymany, dziś w okowach czeka sądu woyskowego.

Ten przypadek trwogę rzucił między gminem; Czerny iednaką zawsze twarz ukazuie, z nim Czarapig, Mileńko, inna starszyzna, dowodząc że iak oyczyznę oswobodzili od Turkow, tak wkrótce dobyć Sabacz i Belgrad potrafią. Daią przeto odezwę do obywatelów, którzy w czasie zamieszania domowego z familiami przeszli do Austryackich granic, ażeby co rychley powracali, obiecuiąc wszystkim opiekę i zwycięztwo. Wmawiaią ieszcze, iż oddalenie się woysk Chrześciańskich od brzegu Drawy, cofnienie się niektórych dywizyi z pod murów Belgradu, nastąpiło nie z boiaźni Turków, aniteż z konieczney potrzeby, lecz z politycznych względów. Tymczasem widok wypróżnionego obozu w znaczney części ośmiela Jańczarów obleżonych; od d. 13 do 16 nieustannie ognia dawali do okopów, z małym skutkiem dla wielkiey odległości, i kilka wycieczek uczynili. Kusanzy utrzymuie, że narod który 4 t. Bośniaków nie mógł zabronić przeprawy, podda się na widok armii licznieyszych; głosi Czerny, że nieprzyiaciel podzielił się na 3 kolumny, z których iedna w Sabacz została, drugą pobili Serwianie, trzecią opasali. Gdy zaś Bośniacy 3 wsie spalili Chrześcianom; tych wodz przez 100 wysłanych ochotników, 20 Tureckich spalić kazał.

O armiach Ottomańskich, które Wezyr, Jbrahim, Jussuf, inni Baszowie dawno przyprowadzić mieli, nie słychać; Serwianie rząd swóy i kassę woienną dotąd trzymali w Semendryi. Konsul Grecki w mieście naszem Jzko zawołany niedawno przez Basżę Romelii, służbę przyioł u niego; znaiome wszystkim przywiązanie iego do Serwianów; dziś ponieważ łączy się z Turkami, rozumieią niektórzy, że stracił nadzieię widzieć Chrześcian utrzymuiących nabytą niepodległość. Przybycie woysk Ottomańskich do Serwii naybardziey opoźnia niezgoda w obozach panuiąca, i nienawiść Turków powszechna ku żołnierzom ćwiczonym sposobem Europeyskim. Gdy niektóre tych półki do Adriadnopola wkroczyć miały, powstali obywatele, i do murów przyiąć odmówili. Jm bliższe widzi niebezpieczeństwo Czerny, tém większe czyni usiłowania, ażeby Serwianów nie zastał niegotowych nieprzyiaciel. Cała, iaką ma artyllerya, iest teraz w obozie pod Belgradem, lud ćwiczy się pilnie w obrótach woiennych; zapalaią umysły wodzowie; mnieysze dywizye ku granicom wschodnim posłane osadziły drogi, góry, wąwozy dla zatrudnienia przeprawy Bissurmanom.

CONSTANTINOPOL 25 Czerwca. Z Azyi niepomyślną wiadomość rząd odebrał, iż Wehabitowie nie znayduiąc odporu, rozszerzaią coraz bardziey panowanie swoie; część wielka Arabii hołduie dziś temu ludowi, iakoteż miasta Prorockie Mecca i Medina, pielgrzymom nowym przystęp niepodobny do grobu Mahometa, dawnym powrót do oyczyzny. Sułtan trzykroć Dywan zwoływał w krótkim czasie, naradzaiąc się iakim sposobem podobno iest dać ratunek Arabii. Lecz Europeyskie okoliczności, potrzeba zgaszenia rokoszu w prowincyach zachodnich przeważa inne względy; ku Serwianom Porta całą potęgę ruszyła. 20 t. żołnierza w Scutari obozem stoiącego, dziś widziemy pod Pera, 40 t. pod Tira niedaleko uścia Bosforu, gdzie ma być założona wkrótce warowna twierdza, którey plan zrobić kazano inżenierom cudzoziemskim, Tousserand i Rodde.

Z Egiptu czekamy troskliwie doniesień. Za Kapitanem Baszą wysłano kilka fregat z posiłkami. Negocyacya z Beiem Elphy nie ustaie; wątpiemy iednak, żeby Dywan pozwolił na niepodległość Mammeluków, i przywrócenie im dawnego rządu; na złe używali dobrodzieystw Porty; świeża ieszcze pamięć zdrady Beiów i buntu. Selim 3 nie mogąc woysk licznych przeznaczyć teraz do Egiptu, kazał tylko zmocnić załogę Alexandryi i drugich portów, ażeby Turcy wstęp wolny mieli do kraiu. Basza Saloniki Wielkorządcą wyznaczony, słynie u nas oświeceniem niepospolitém między Muzułmanami, odwagą, i ludzkością; tego wybrano, ażeby naybardziey usiłował ziednać umysły, nakłonić do posłuszeństwa, wygładzić z pamięci mieszkańców złe postępki Baszów dawnych. Niema wątpliwości, że Porta uspokoiwszy buntowników Europeyskich, przeszle do Egiptu woysko licznieysze, i rząd nowy zechce wprowadzić. Kampania przeciwko Serwianom zagaiona nie iest; żołnierz z odległych kraiów zwołany nie rychło przybywa; niedostatek wielki w magazynach, naybardziey zaś boiaźń, ażeby Janczary i Spahowie nie powstali zbrovno przeciw regularnym półkom, czyni wodzów Tureckich opieszałemi. Posłowie zagranicznych Mocarstw staraią się usilnie, ażeby Porta statkom Pruskim otworzyła wolną żeglugę na morzu Czarném; rzecz podobno przeydzie bez wielkiey trudności.

AUSTRYA.

WIEDEN d. 5 Sierpnia. Z Ratisbony ważną wiadomość odbieramy. D. 1. Posłowie Bawarski, Wurtembergski, Badeński, Arcy Kanclerza, Landgraffa Hesse Darmstadt, i kilku XX. ktorzy niedawno Konfederacyą Renu zrobili w Paryżu, podali razem oświadczenie seymuiącym stanom, następuiącey osnowy. 3 woyny w przeciągu lat 14 ostatnich trapiły Rzeszę; każda przyniosła odmianę polityczną; upadło wielu XX. Pozostali kray dziedziczny nieraz tracąc, inne w zamianę przyimować musieli. Ztąd wywiązuie się prawda niezaparta, że związek którym spoieni byli przez kilka wieków, iuż iest niedostateczny, owszem zerwany. Znali to dobrze od czasu dawnego Niemieccy obywatele, i doświadczyli z boleścią, że Konstytucya Rzeska dawnością szanowna, niegdy doskonała i dobra, dziś iest niedogodną, z kolei ustawom ludzkim pospolitey. W r. 1795 Król Pruski iako Elektor Brandeburgski Rzeszę naprzód rozdwoił; podpisuiąc sam z Francyą pokoy w Basel, wyciągnoł linią demarkacyiną, która Niemce północne od południowych rozdzieliła; gdy Elektorowie Brandeburgski, Saski, Han

nowerski; domy Haski, Brunswicki, Anhalt kosztowały owoców pokoiu, Bawarya, Szwabia, cyrkuły nad Renem położone, część Frankonii uwikłane w woynę, wtargnieniom Francuzów były zostawione.

Od tego czasu naybardziey zniknoł w Niemczech spólny interes wszystkich stanów, imie nawet oyczyzny powszechney stało się prawie nie znaiome; woyna Rzeska, pokoy Rzeski wymazane z ustaw kraiowych. Opuszczeni panowie w Niemczech południowych, kraie własne ustępować musieli nieprzyiaciołom, poźniey szukać nadgrody przez zgaszenie udzielnych XX. naostatek w Rastadzie pisać oddzielne traktaty, do których Niemce północne iuż należeć nie miały potrzeby. Przymierze Lunewilskie, wyrok Seymuiących stanów r. 1803 o indemnizacyach zdał się ożywiać konstytucyą; iak próżne były te nadzieie, pokazuią przypadki zdarzone od 10 miesięcy. Tu iuż XX. panuiący w Niemczech południowych przekonali się zupełnie o konieczney potrzebie zrobienia nowego związku, i pisania nowey konstytucyi dla siebie, stosuiąc się do dzisieyszych i przyszłych okoliczności. Więc oświadczaią, że od dziś dnia zostaią wolnemi od związku dawnego Rzeszy Niemieckiey, do czego pobudkę dały zdarzenia dawniey przykre, i oświadczenia potężnieyszych stanów Rzeszy. Mogli wprawdzie zachować pozor upadłey konstytucyi; lecz osądzili postanowienie swoie i przyczyny otwarcie przełożyć i wolnie, iak czynić kazała ich dostoyność, powaga, i czysty zamiar.

Donoszą, że dla większey stałości związku swoiego weszli z narodem Francuzkim w przymierze, ażeby dla spólnego dobra razem starali się o zachowanie domowey i zewnętrzney spokoyności; która ponieważ celem iest przednieyszym i iedynym związku nowego, wchodzący do niego Panowie zostawili wolność innym XX. Rzeskim, przymierzyć się z niemi. Nie słychać ieszcze, żeby który oświadczył ochotę targania związków dawnych; lecz mówią, iż Elektorowie Saski, Wurtzburgski, Hesse Casselski są zaproszeni, iakoteż X. Orange Fulda. Nie wiadomo, co dwór nasz postanowi w okoliczności niespodzianey. Potrzeba dokonania i utwierdzenia wspomnianego związku, dała ruch i obrót woyskom Francuzkim. Z Braunau nie ustępuią, Wurtzburg napełniły, zaymuią cyrkuł Frankoński prawie cały, postąpiły ku Saskim granicom; dywizye, które dawniey zmierzały ku Renowi, od brzegów tey rzeki powracaią do Szwabii i Bawaryi; Lefevre swoią z Darmstadu przeprowadził do Auszpurga; do Ulm z Strasburga odesłano pontony, dział wiele, ammunicyi, kassę woyskową; nad rzeką Lech zgromadzić się powinna armia obserwacyina od 60 t. Do tych wiadomości odebranych z Rzeszy przydaymy, że miasto Frankfort przyszła stolica dzierżaw Arcy Kanclerskich, ma być oraz stolicą związku nowego, w którey sesyować stany powinny, pod dyrekcyą Arcy Kanclerza w nowym tytule Prymasa; że niektórzy XX. przyimą tytuł WX. Naostatek iż obroty woysk Francuzkich w Niemczech zawieszone zostały nagle przez gońca wysłanego z Paryża do Ministra Berthier po d. 20 lipca.

Papiery nasze spadły niezmiernie, bo do półowy swoiey wartości w zmianie na gotowiznę. Przyczynę znamy doskonale. Z Tirolu, Wenecyi, Szwabii, Dalmacyi, innych dzierżaw traktatem Presburgskim odstąpionych nieprzyiacielowi, prawie wszystkie cyrkuluiące papiery odesłano razem do Austryi, ponieważ rząd ich dzisieyszy bardzo małą cenę naznaczał. Obywatele nie chcąc tracić udali się do nas; trzeba było zamienić; lecz wkrótce Monarcha odmienną da postać, gdy przyprowadzić każe do skutku zapowiedziany proiekt skarbowy. Dziś zalecił ogłosić w całém państwie obywatelski postępek ubogiego w Lintz mieszkańca Steinhauser, który gdy naybardziey był obciążony kwaterunkiem od Francuzów, 4 ciężko ranionych żołnierzy Austryackich gospodą przyioł, do zdrowia przywróconych odział i obdarzył. Słuchał Monarcha z rozrzewnieniem opisania tego przypadku, i dobroczynność taką wspaniale nadgrodzić postanowił. Do składki zbieraney przez Graffa Berchtold dla ubogich kapłanów, ieden obywatel przysłał t. złot. ryn. imie swoie utaił. Półkownik Nesmery w nadgrodę 30 letniey służby otrzymał dostoyność szlachecką z potomkami.

Sprawa G. Mack nie dokończona, podobno przeciągnie się bardzo długo, ponieważ wielu GG. od niego powołanym i oskarżonym, dla usprawiedliwienia stawać w Pradze kazano. G Bellegarde miał naostatek wkroczyć do Albanii; rząd nie ogłasza, iakim to stało się sposobem; listy z Triestu donoszą, iż mieszkańce i Montenegrinowie odpor czynili, Francuzi Austryakom pomagali. Jeśli tak iest, spodziewamy się wkrótce odzyskać Braunau. Tymczasem w okolicach Raguzy krew się przelewa. G. Marmont z dywizyami swemi nie długo bawiąc w Istryi Austryackiey, przeszedł do Dalmacyi. Franciszek 2 raz w d. 15 z Baden przyieżdża do stolicy naszey, daiąc audyencye publiczne, i ułatwiaiąc ważnieysze interessa; o podróży iego do obozów Gallicyiskich, Węgierskich, Stiryiskich, pod Wels mówić przestano. Cwiczą się tym czasem na leżach zwyczaynych regimenta w manewrach przepisanych od Półkownika Mayer, z wielką łatwością i postępkiem znacznym; dopełnione nie są; nie wybierano ieszcze rekruta w prowincyach: ieńce dotąd nie powrócili z niewoli Francuzkiey, na których utrzymanie posyłamy znaczne summy do Szwabii. Minister Berthier ma wkrótce z Munchen udać się do Neufchatel. W stolicy Wurtzburgu Marszałek Bernadotte nie kazał stawiać załogi.

WŁOCHY.

RZYM 21 Lipca. D. 7 gdy iuż wszystkie przygotowania w obozie Francuzkim dokończono, za danêm hasłem przez Massenę, zaczeło się bombardowanie Gaety. Powstał ogień straszliwy, odpowiadali ze wszystkich batteryi Neapolitańczykowie, ukryte otworzył X. Hesse Philipsthal. Okropnieyszą postać trudno sobie wystawić w myśli, powietrze zdało się zapalone; płoneły w mieście domy, kilka magazynów prochowych bomby zniszczyły. Kanonierowie Francuzcy wiele dział nieprzyiacielskich zwalili; lecz natychmiast ukazały się nowe od flotty Angielskiey dostarczone. Sidney Smith w kilku mieyscach razem groził lądowaniem, lecz do tego nie przyszło; woyska Francuzkie brzegów strzegące, Józef Buonaparte zmocnił żołnierzem Neapolitańskim, które z Garigliano G. Caracciolo przyprowadził. Z drugiey strony X. Hesse Philipsthal pokazuiąc się godnym zaufania w nim położonego, lud swóy zagrzewał, sam wszędzie obecny, gdzie było naywiększe niebezpieczeństwo. Gdy po 8 dniowém z 120 ciężkich armat strzelaniu, Francuzi w murach twierdzy wyłam robić zaczeli, toruiąc sobie drogę do następuiącego szturmu, X. wyłam ów zwiedził, chcąc zniszczyć zamiary przeciwników; lecz nieszczęściem dwakroć został w tém mieyscu raniony, i na okręta Angielskie oddalić się musiał, które go do Palermu odwiozły.

Po oddaleniu się X. nie ustawało szturmowanie; przez 3 d. ieszcze oblężeni odpor Francuzom czynili; Angielska eskadra dział i ammunicyi obficie dostarczała, mnieysze statki zbliżywszy się do brzegu nieustannie porażały nieprzyiacioł w okopach, wielką sprawuiąc w nich klęskę: wielu Officyerów i kanonierów okrętowych Sidney Smith przysłał na zmocnienie załogi. Lecz nakoniec obrona kończyć się miała; wyłamy coraz bardziey rozszerzone zniżały się ku ziemi; żołnierz o szturm wołał; gotowe były w obozie drabiny, faszyny do dzieła potrzebne, Massena iuż miał wkrótce wydać ostatnie rozkazy, gdy Półkownik Holz zastępca ranionego X. Hesse Philipsthal, kazał wywiesić białą chorągiew. Bombardowanie trwało d. 11; powiadaią Francuzi że prochu spalili 800 t. funtów, nie mniey zapewne oblężeni, których artyllerya nieustannie grała we dnie i w nocy, dopóki wszystkich prawie batteryi nie zniszczył ogień przeciwny. O stracie w ludziach zabitych i ranionych z obustron milczą ieszcze wodzowie; z obustron wielka być musiała. Holz prosił o kilkodniowe zawieszenie broni; nad 15 minut nie dawał Massena; przystąpiono więc do kapitulacyi, którą z Francuzkiey strony podpisał G. Franceschi; z Neapolitańskiey Półkownik Bardet, i Kapitan Barone, w następuiących warunkach.

I. Religia Katolicka mieszkańcom Gaety bedzie zachowana w całości. 2 Garnizon Angielski i Neapolitański przez mężną obronę ziednał dla siebie szacunek powszechny; tego daiąc dowod Massena pozwala onemu z bronią, zawadami ustąpić na okręta, z obowiązkiem nie służenia przez rok cały przeciwko Francyi i iey zprzymierzeńcom; 8 armat polowych zabierze z sobą, wychodząc z twierdzy z honorami woyskowemi; całey załodze ofiaruią Francuzi wszelką żywność na d. 10. 3. Jnne działa, ammunicye, magazyny będą wydane woysku Francuzkiemu, które ranionych Anglików i Neapolitańczyków ze wszelkiemi, względami i ludzkością traktować przyrzeka. 4. Ciwilni urzędnicy, iako też obywatele Gaety wolność

maią oddalenia się z miasta gdy zechcą. 5. D. 19 wieczorem garnizon zabrać się powinien na okręta, zrana bramę przednieyszą oddawszy woysku Francuzkiemu. Kapitulacya podpisana d. 18 o 11 godzinie w nocy; nazaiutrz wypisane warunki z obustron przyprowadzono do skutku; i natychmiast 16 t. żołnierza wysłano do Calabryi, dla uśmierzenia rozruchów, do których pobudką było mieszkańcom lądowanie Anglików, o którém niema nowego doniesienia; słychać że w małey liczbie żołnierz od G. Stuart wysłany z Messiny pokazał się na brzegach, maiąc 600 ludzi dawniey na karę galerną skazanych. Gdyby tak było, nie potrzebne byłoby ruszanie woysk licznych z pod Gaety; czekamy więc opisania dokładnieyszego przypadków zdarzonych w tey stronie; zdobytą twierdzę pilnie naprawić kazano.

MEDIOLAN 21 Lipca. G. Molitor doniosł Eugeniuszowi, że ściągnowszy na końcu Czerwca do siebie woysko stoiące w Dalmacyi, bez którego obeyść się mogły miasta nadmorskie tey prowincyi, d. 4 Lipca ruszył z Stagno, nazaiutrz był w Malfi, d. 6 pod Ragusą, gdzie złączył się z G. Lauriston, nie straciwszy w całey wyprawie nad 2 zabitych 7 ranionych. Montenegrinowie opasuiący miasto wspomnione do gór swoich odeszli. Austryacka dywizya pod G. Bellegarde znayduiąca się na wyspie Curzola, w bezczynności została. Raguza przez d. 20 opasana, przez d. 17 bombardowana, niezmiernie wiele straciła; domy w znaczney części są zniszczone.

BRYTANNIA W.

LONDYN 25 Lipca. Wczora Admirał Stirling opuścił naszą stolicę; według iednych do Paryża wysłany, ażeby Lordowi Yarmouth w traktowaniu pomagał; zdaniem drugich do Portsmouth, ażeby wziął kommendę eskadry z woyskiem lądowém przeznaczoney na wyprawę taiemną. To iednak pewna, że regimentom, które miały być wysłane do morza środziemnego, zatrzymać się kazano. Z Paryża wiadomość dziś przyszła, że traktat z Rossyą podpisany; ta okoliczność koniecznie przyśpieszyć musi pokóy powszechny. Erskine, Grenville, Moira, Sidmouth, Howick, Spencer, Fitzwilliam, Petty, codzieńnie naradzaią się u Króla. Fox na tych zgromadzeniach być ieszcze nie może dla słabości. Rozumiemy, że na wstępie przyszłych obrad Parlamentowych Ministrowie donieść będą mogli Anglikom o skutku pomyślnym lub przeciwnym zabiegów swoich; że będzie pomyślny, są wielkie zakłady.

Oppozycyine pisma ganią Ministrom, że w mowie Królewskiey nic nie wspomnieli o Mocarstwach zprzymierzonych. Ministeryalne odpowiadaią, że mówiąc o pokoiu chwalebnym, z honorem i dobrem korony i narodu zgodnym, mówił Jerzy 3 o takich traktatach, które dogodzą interessom zprzymierzeńców naszych. Brytańnia W. wpływu swego i związków z Mocarstwami lądowemi zrywać nie myśli, owszem utwierdzić postanowiła, gdyż na tém zależy równowaga i spokoyność trwała. Powszechność wygląda niecierpliwie rapportu od naszych Admirałów, któryby obiaśnił, co sprawiły nieprzyiacielskie eskadry, i nasze przeciwko nim wysłane. Dotąd iednak na samych odgłosach przestawać musiemy. Pokazało się, iż eskadra Francuzka, która w odnodze Bengalskiey zabrała kilka bogatych okrętów kompanii wschodniey, składa się z 4 korsarzów miasta Bordeaux, Bellona, Napoleon, Henryka, Carolina. Flotcie kupieckiey, która d. 25 Czerwca z Jamaiki do Europy wypłynąć miała, Adm. Dacres na straż przydał okręt lin. Hercules od 74 armat, 2 fregaty, 3 korwety; flotcie Antilskiey dwakroć licznieyszey, Cochrane dał straż mocnieyszą; lękać się sylko trzeba morskich przypadków; żeglarz Amerykański dziś przyniosł wiadomość, iż widział liczną flottę, którą rozrzuciła nawalność; statków od niey oderwanych 35 uganiały 4 okręta Francuzkie.

D. 29 lipca. Po długiem oczekiwaniu i 9 miesięczney taiemnicy, wie nakoniec Angielski narod, gdzie są Adm. Willaumetz i H. Buonaparte. Jakożkolwiek obróty swoie pokrywał nieprzyiaciel, iakiekolwiek obierał i zmieniał drogi, Angielscy żeglarze o wszystkich iego czynnościach wierną Europie sprawę dawali. Dziś rzecz nie wątpliwa, że pomienieni wodzowie iedną tylką eskadrę mieli, że krążyli przy wyspie S. Helene, że byli w Brezyliiskich portach, że są naostatek w Indyi zachodniey. Niewiadomo iednak, czyli iaką nam zabrali zdobycz, i gdzie ią skryli; z 15 okrętów lin. które w Grudniu wysłano z Brestu, 5 Duckworth zniszczył w S. Domingo, 4 są na taiemney wyprawie, o 6 teraz iest mowa. Donosi z Barbados 29 Czerwca Adm. Cochrane, że d. 4 H. Buonaparte zawinoł do Martiniki z okrętem Veteran od 74; za nim przyszły Eole, Impetueux, Cesar, Patriote, od 74, Foudroyant od 84 z 1 fregatą, co trwało do d. 25.

O tém uwiadomiony Cochrane, niemieszkaiąc z Barbados ruszył, uważać maiąc obróty nieprzyiacioł, z okrętami: Northumberland, Elephant, Canada od 74, Agamemnon od 64, i fregatą. Ta siła nie wyrównywa przeciwney, zwłaszcza że Francuzi w Fort Royal znaleźli Kapitana L' Hermite z okrętem Regulus od 84, i 3 fregatami niedawno użytemi do zniszczenia handlu Murzyńskiego; lecz Adm. Warren d. 19 Czerwca z Madery miał wyprowadzić 6 okrętów lin. zapewne do wysp Antilskich; żegluga iest krótka; za iego przybyciem liczbą wyżsi, zabezpieczemy osady cukrowe. Słychać, iż nieprzyiaciel krótko spoczowszy w Martinice, zamyślał pośpieszyć do Terra Nova, żeby tam zniszczył pierwszą i naylepszą szkołę maytków Angielskich, zabieraiąc liczne statki do łowienia stokfiszów użyte. To przynaymniey pewna, że H. Buonaparte blizkim był poymania; postrzeżony przed weyściem do Fort Royal od okrętu Canada, ścigany długo, uszedł za pomocą ciemności nocnych i żaglów. Cochrane o przybyciu Francuzkiey eskadry wiedząc, rozkazał flotcie do Europy maiącey powracać, ażeby zatrzymała się d. kilka, potrzebuiąc do zwalczenia nieprzyiacioł okrętów woiennych, które na straż przydane były kupieckim.

Jnna z 15 eskadr Francuzkich na morski rozbóy wysłanych, ziawiła się na połnocy; z 3 tylko fregat złożona, wpadła między statki Angielskie, połowem wielorybów zabawne przy brzegach Groenlandyi, i iak dziś dobrze wiemy, 38 obfitym iuż plonem obciążonych zabrała lub zniszczyła, z wielką dla handluiących i fabrykantów szkodą. Gdy nieprzyiaciel powracał do oyczyzny, fregata Angielska Blanche spotkała Francuzką Guerriere od 44 armat, i po bitwie mniey niż godzinę trwaiącey zdobyła. Pozostałe 2 niewiadomo dokąd poszły; iest nadzieia, że będą poymane, gdyż w blizkości wysp Ferro, gdzie Guerriere zabrana, krążą 2 inne fregaty nasze. Tym sposobem Admiralicya, ieśli nie może zamknąć wszystkich portów, i przeszkodzić wycieczkom handlowi szkodliwym, niszczy przynaymniey iedne po drugich wszystkie statki do nich użyte. Adm. Stirling nie do Paryża, lecz do Przygórka dobrey nadziei wyieżdża, przyiąć maiąc kommendę na mieyscu Popháma. G. Grey będzie następcą G. Baird w teyże osadzie, do którey posyłamy kilka pieszych regimentów.

O blizkim pokoiu z Francyą utrzymuie się wprawdzie pogłoska; nawet mówią, iż Lord Lauderdale wyznaczony iest posłem pełnomocnym do podpisania traktatu; lecz Ministrowie pamiętni przysłowia, że kto pragnie pokoiu, do woyny gotowość mieć powinien, takie wydali rozkazy, z których koniecznie wnosić trzeba, że krew ieszcze przelewać będziemy. Regimenta na wyprawy zamorskie w Europie i obu Indyach przeznaczone, którym niedawno zatrzymać się zalecono, wkroczyły do portów, i śpiesznie zabieraią się na niezliczone statki w Deale, Ramsgate, Margate, Portsmouth, Plymouth; okręta woienne i przewozowe opatrzyły się w żywność na 8 miesięcy. Ta okoliczność rodzi domysł, że płyniemy do Azyi albotéż do Ameryki południowey.

O G. Miranda umilkły pogłoski. Osobliwszym przypadkiem Gubernator prowincyi Carracas dowiedział się o zamiarach iego. Wyieżdżaiąc z New Yorck na wyprawę pisał do przyiaciela z prożbą, ażeby matkę i siostrę iego starał się uprowadzić na mieysca bezpieczne. Człowiek ów unikaiąc podeyrzenia, pismo rządcy pokazał, ten uzbroił 2 statki, z którémi nie chciał walczyć Miranda i uciekł, przyiacioł zostawiwszy w nieszczęściu. Czego ten wodz nie śmiał czy nie mógł przedsięwziąć, Brytańnia W. może wykonać; i ieżeli woyna się przedłuży, bez wątpienia usłyszemy o lądowaniu woysk Angielskich w Ameryce Hiszpańskiey. Wyprawy wschodnio Indyiskiey inna być może pobudka. Fregata w Marcu wysłana przez Gubernatora Barlow niespodzianą wiadomość przyniosła, że pokóy z wodzami Marattów, Scindiah i Holcar trwał niedługo; ieszcze w Lutym zaszły krwawe gonitwy z niemi, których opisania wyglądamy. Przeciwnie w Ceylan G. Maitland w zgodzie żyie z wyspiarzami; otworzył się handel, naybardziey w Trincomale, dokąd wielu ich z bydłem i wszelkiemi produktami przybywa; do Króla Candy miało być wysła-

ne poselstwo dla odnowienia przymierza.

Dziś mówiono, że przedugodne warunki z Francyą podpisane zostały; rzecz iest pewnieysza, iż Lord Yarmouth zakończył umowę względem ieńców zamiany. W Mieście Irlandzkiém Tullamore wszczeła się zwada między półkiem legionu Hannowerskiego, i regimentem kraiowey milicyi; wielu żołnierzy z obustron było ranionych; zwierzchność przywróciła pokóy; Irlandczykowie sami wyznaią, że z ich ziomków złego początek. Politycy nasi utrzymuią, że o Hannoweru tylko dzierżawę zgody nie ma, gdy Francya odmian w Rzeszy Niemieckiey ułożonych odstępować nie chce; inni słusznie wątpią, żeby Alger, Tunis, Tripoli miały być dawane w zamianę za Neapol. Fox powraca do zdrowia zupełnego; Oppozycya przypisywała iemu słabości, iakich nie miał. D. 26 uwiadomił Minister posłów zagranicznych, że port Wenecya odtąd iest oblężony i zamknięty przez Angielskie eskadry, do którego statkom nawet oboiętnych Mocarstw nie wolno zawiiać. Rząd ogłosił raport Admirała Sidney Smith; dawny iest; mówi o przybyciu swoiém do brzegów Włoskich, o danych Gaecie posiłkach, o kilku małych wycieczkach mieyscowego garnizonu, o zaięciu wysepki Capri; co wszystko iuż wiadomo. Jedna tylko iest okoliczność uwagi godna. Zbliżyłem się, powiada Sidney, do portu Neapolu, łatwo mogłem bombardować i zniszczyć stolicę; pozwalało tak uczynić woienne prawo z miastem w ręku nieprzyiaciela będącém; obrałem iednak oddalić się i zostawić w całości, niż pomnażać liczbę nieszczęśliwych bez korzyści dla narodu moiego i zprzymierzeńców.

Adm. Cochrane d. tylko ieden krążył pod Martiniką; lecz gdy postrzegł dwakroć mocnieyszych nieprzyciół, okręta zaś swoie burzą uszkodzone, oddalił się do Barbados; zkąd gońcem przysłał sławnego Kapitana Berry, przyiaciela Nelsona, który w Abukir ranionego wodza zastępował. Przybycie tego Officyera znać daie, iż zlecenie ważne było. Pragniemy, żeby Warren do Indyi zachodniey pośpieszył; lecz ieżeli, iak głoszono, wyszedł z Madery na krążenie przy wyspach Canaryiskich tylko, w nadziei spotkania powracaiących z wyprawy Francuzów, Willaumetz będzie mógł naieżdżać osady cukrowe. Kompania wschodnia kazała 450 Chińczyków na okrętach swoich do Trinitady przeprowadzić. Dywizya zabieraiąca się w Ramsgate na statki, składa się z 3 brygad gwardyiskich od głów 2500, regimentu G. Moore, 95 i półku strzelców; to woysko przeznaczone do Sycylii; druga dywizya ma być wkrótce wysłana do Egiptu. Pierwsza bitwa, w nowo zaczętey woynie z Marattami, stoczona pod zamkiem Gohud d. 21 Lutego, który przed 6 tygodniami Scindiah odzyskał przez traktat od kompanii. Według świadectwa Officyerów teraz przybyłych z Bengalu, Barlow zostawszy Wielkorządcą, wskrzesił natychmiast wszystkie zwyczaie wprowadzone przez Margrabiego Wellesley, które zmarły Cornwallis naganiał głośno i odmienił.

Pamiętamy, iakim przypadkiem życie stracił poseł Perski do kompanii wschodniey przysłany; smutne to zdarzenie pokoiu kwitnącego nie zerwało; nowy poseł Mahomed Nubbe przybyły z Jspahanu, odprawił wiazd publiczny do Bombay, od woysk Angielskich, urzędników, i obywatelów z uczciwością przyięty. Kompania w Blackwall zporządzić kazała nowe werfty, z których d. 12 Sierpnia pierwszy okręt lin. od 74 armat zpuszczony będzie na morze. Z Washington wiadomość odbieramy, że Amerykanie maią nadzieię zachowania pokoiu z Anglikami; negocyacye przez posłów Monroe i Pinckney zaczęte w Londynie wzięły obrót pomyślny, obie strony okazuią łatwość do ugody, odstępuiąc nawzaiem przesadzonych pretensyi, przestaiąc na tém, czego po nich słuszność i poddanych dobro wyciąga. Podobnym sposobem znikneła boiaźń woyny z Hiszpanią; woyska Króla Katolickiego, grożące południowym granicom RP. w Louisanie, z nich ustąpiły, powracaiąc do stanowisk swoich w Floridzie.

Akademia Dublińska Kanclerzowi swemu X. Cumberland przysłała dyploma Doktora prawa. Adm. Linois został w Anglii ieńcem, nie przeto żeby rząd nasz odmawiał dziś Officyerom Francuzkim wolnego powrótu do oyczyzny na słowo, lecz że iest chory z ran odniesionych w bitwie; wody w Bath wiele iemu pomogły do zdrowia. G. Rochambeau poymany z szczątkami armii w S. Domingo wyieżdża wkrótce do Paryża; pozwolił na to Fox listownie proszony od oyca, Marszałka niegdyś Francyi, którego pisma niektóre nazwały Emigrantem niesłusznie, gdyż podziękowawszy za służbę r. 1792 po zagaioney niepomyślnie kampanii Flandryiskiey, został podzidzień utaiony w oyczyźnie. Ten weteran pisząc do Ministra Angielskiego, przywiodł na pamięć, że r. 1781 służąc w Ameryce północney pod Washingtonem, zabrał w niewolę woysko nasze w Yorck i Glocester z Marbrabią Cornwallis naywyższym wodzem, i z ieńcami obszedł się przyzwoicie.

Nowy rapport z Barbados przysłany doniosł, iż nie tylko G. Kapitan Martiniki Villaret, aleteż Guadalupy Ernouf czyni wszelką gotowość do wyprawy przeciwko naszym osadom, iak tylko usłyszał o przyiściu Adm. Willaumetz i H. Buonaparte; do Basseterre zciągniono garnizon prawie cały; korsarzom zgromadzić się kazano; rozumiemy że pierwsza Dominica iako naybliższa będzie attakowana; o czém rząd śpiesznie przestrzedz kazał Adm. Warren. Admiralicya naydoświadczeńszych Officyerów służby morskiey wezwała do roztrząsania proiektu względem zbudowania portu w Brighton, ażeby w nim okręta lin. stanowisko miały wydodne. Jeden z Amerykańskich lekarzów wynalazł sposob leczenia gorączki żółtey, którego pewność niezawodną ztwierdził wielo dowodami; ogłoszenia wkrótce czekamy; Antilskie wyspy dziś nawet nie są wolne od straszliwey choroby, chociaż ta mnieyszą niż dawniey szkodę w ludziach czyni. W Dover czyniemy, iak się zdaie, przygotowania, do zburzenia portu Boulogne; Kapitan Owen z kilko fregatami uważa obroty Francuzkie w tych stronach. Pisze Lord Collingwood, że eskadra Francuzko Hiszpańska w Cadix uzbroiona takie obróty czyni, iakby rychło wyniść miała pod żagle. Urodzaie mamy w całey Anglii bardzo piękne, lecz wiatry, deszcz, burze, grady, wielką szkodę w żniwach sprawiły; mianowicie d. 24; rzeki z brzegów wylały, podniosło się morze, piorun uderzył w niektóre okręta. Niedawno przypadkiem odkryto grobowiec Katarzyny Pare żony Henryka 8; ciało przed 200 kilkadziesiąt lat balsamowane, woskiem okryte, znalazło się w całości. Biega pogłoska, iż wodzowie nasi eskadrę Francuzką w Indyi zachodniey zabrali; między ieńcami znaydować się ma H. Buonaparte.

FRANCYA

D. 22 Lipca. W Bordeaux mieście przed portem stał zbroyny okręt dla straży. Angielska eskadra w blizkości krążąca, 300 maytków na 11 szalupach przysyła, którzy po długiey walce, straciwszy 90 ludzi, statek nasz zabrali.

Batawskie woysko składać się odtąd będzie z 27 osob General sztabu, 64 Inżenierów, grenadyerów gwardyi 3 t. strzelców gwardyi tyleż, gwardyi konney 1 t. 8 pieszych regimentów głów 8856, 2 lekkiey piechoty głów 2214, artylleryi 2221, 3 regimentów iazdy, głów 3232 ogółem zbroynego ludu 22 t. Regent X. Brezylii woysko Portugalskie urządził iak następuie. 3 będą dywizye, południowa, środkowa, północna; każda złożona z 8 regimentów pieszych, 4 konnych, 1 artylleryi; w południowey 2 będą; do średniey przyłączono legion strzelców. Armia Marszałka Lefevre rozwiązaną została; składała się z batalionów rezerwowych, którym teraz kazano ciągnąć do swoich regimentów stoiących w Bawaryi, Frankonii, Szwabii; 6 t. żołnierza przyłączyło się do dywizyi Augereau.

BATAWSKA RP.

HAGA 29 Lipca. Przed wyiazdem swoim Ludwik Buonaparte ogłosił urządzenie skarbowe. Ponieważ dochod publiczny nie wynosi nad 55 mill. złot. holl. z których 35 potżeba na opłacenie procentu od długów, nie zostaie przeto nad 20 mill. na wszystkie wydatki; te zaś gdy według nowego przepisu wynoszą ieszcze 29 mill. przedsięwzięto ścisleyszą ieszcze wprowadzić oszczędność do administracyi; tymczasem na woysko lądowe przeznaczono 11, na flottę 5 mill. Z Paryża iest wiadomość, że Francuzi podpisawszy d. 20 traktat ieden, podpisuią wkrótce drugi, mocą którego pokóy zakwitnie na morzu, a narod Batawski odzyskać ma stracone osady; została iednak wątpliwość o przygórku dobrey nadziei, który dostać się ma Anglikom. Adm. Treslong przed sądem woyskowym usprawiedliwił się z zarzutów iemu czynionych względem poddania Surinam nieprzyiacielowi bez odporu prawie żadnego. Ludwik Buonaparte znayduie się teraz w Moguncyi.

w WILNIE w DRUKARNI XX. PIAROW ROKU 1806 DNIA 4 SIERPNIA SOBOTA